

Stasys Sabonis:

KELTI VERTĖJO PRESTIŽĄ

Gegužės 6—7 d. Rygoje vyko TSRS rašytojų sąjungos meninio vertimo tarybos išvažiuojamasis plenumas, kuriame buvo svarstomi latvių literatūros vertimo į rusų ir kitų TSRS tautų kalbas problemos. Plenumo darbe dalyvavo tarybos pirmininko pavaduotojas E. Ananiašvilis, sekretorius V. Ganijevas, nemažas būrys latvių vertėjų, vertimo teoretikai iš Maskvos. Mūsų respublikai atstovavo latvių literatūros vertėjas A. Vallonis ir S. Sabonis, kuris mūsų korespondentui papasakojo apie plenumo eigą:

— Plenumą atidarė ir įžanginį žodį tarė Latvijos rašytojų sąjungos valdybos pirmasis sekretorius Janis Peteras. Valdybos sekretorius meninio vertimo klausimams I. Jakaitis papasakojo plenumo dalyviams apie latvių vertimo mokyklą (iš viso Latvijoje aktyviai dirba apie 200 vertėjų, tarp jų 30 — Rašytojų sąjungos nariai, verčiama iš 37 kalbų, netgi iš tokių retų, kaip japonų, kinų, čiuvaičių, buriatų ir kt.). Prie Latvijos rašytojų sąjungos įkurta meninio

vertimo taryba, kurią sudaro šeši etatiniai darbuotojai. Taryba palaiko ryšius ne tik su visų respublikų rašytojų organizacijomis, bet ir su užsienio knygų leidėjais, atrenka visų žanrų latvių literatūros kūrinius, organizuoja pažodinius vertimus susipažinimui (Latvijos TSR Ministrų Taryba tam skiria lėšų).

Latvijoje, kaip ir pas mus, ligi šiol nebuvo skiriama dėmesio vertėjų kadru rušimui. Todėl Rašytojų sąjunga drauge su Rygos universitetu suorganizavo pradedančiųjų vertėjų paruošiamuosius kursus, kurie jau šiais metais pradės veikti. Tuose kursuose jauni vertėjai iš sąjunginių respublikų galės studijuoti latvių kalbą ir literatūrą, susipažinti su Latvijos kultūra ir krašto istorija.

Daugelis plenumo pasisakiusių vertėjų (maskviečiai A. Revičius, V. Roselsas, kijevietis D. Belousas, rygietis K. Skujanikas ir kt.) pabrėžė, kad būtina versti tik iš originalo kalbos, kad vertėjai turi ne

tik mokėti kalbą, iš kurios verčiamas kūrinys, bet ir pažinti tos šalies visą literatūros procesą, kultūrą ir istoriją, pamilti kraštą, kurio literatūrą jis verčia ir propaguoja. Visų vieningai buvo pasmerkti dar ligi šiol kai kur praktikuojami vertimai (ne tik poezijos, bet ir prozos) iš pažodinių ar tarpinių vertimų. Dėl to būtina kelti klausimą, kad Tarybų Sąjungos aukštosiose mokyklose būtų mokoma nacionalinių respublikų kalbų.

Plenumo dalyviai kalbėjo apie apgailėtiną meninio vertimo kritikos būklę, apie tai, kad vertimo klausimams (recenzijoms, teorinėms problemoms) neskiria dėmesio respublikų žurnalų ir laikraščių redakcijos.

Keltas klausimas ir dėl vertėjų draugijos. Tačiau niekas iš plenumo dalyvių, išskyrus Estijos atstovą, šios minties nepalaikė. (Beje, estai šią mintį kėlė ir TSRS rašytojų 8-ajame suvažiavime, ir ten jai nebuvo pritarta.) Atvirkščiai, daugumos nuomone, grožinės literatūros vertėjų atskyrimas nuo Rašytojų sąjungos nieko gero meninio vertimo procesui neduotų. „Grožinės literatūros vertėjai, — kalbėjo E. Ananiašvilis, — nieko bendra neturi nei su techninės literatūros, nei juo labiau su sinchroniniais ar reikalinių raštų vertėjais, tai kodėl juos turi jungti bendra

draugija? Grožinės literatūros vertimai vienaip ar kitaip veikia bendrą nacionalinės literatūros procesą; tampa organine jo dalimi, o vertėjai yra to proceso dalyviai, todėl visai nelogiška būtų juos atskirti nuo Rašytojų sąjungos“.

Plenumo buvo kalbama apie vertėjų prestižo kėlimą, didesnį jų darbo vertinimą. RTFSR rašytojų sąjungos meninio vertimo tarybos pirmininko pavaduotoja T. Kudriavceva informavo plenumo dalyvius, kad neseniai Maskvoje įvykusiame Rusijos Federacijos vertėjų pasitarime buvo nutarta kreiptis į Autorių teisių agentūrą dėl honoraro už vertimus padidinimo, siūlyti leidykloms įtraukti vertėjus į redakcines tarybas.

Mums buvo malonu informuoti plenumo dalyvius, kad latvių literatūros vertimo reikalai Lietuvoje gana geri. Nuo pirmųjų pokario metų ligi šiol išleista apie 120 latvių rašytojų knygų suaugusiajam ir jaunajam skaitytojui. Reikšmingiausi latvių klasikų kūriniai jau sulaukė kelių leidimų, stengiamasi sistemingai supažindinti mūsų skaitytojus su naujausiais latvių prozos ir poezijos pasiekimais. Tik reikėtų artimiausiu metu likviduoti nedidelę skolą — išleisti latvių liaudies dainų rinkinį, nes lietuvių liaudies dainų vertimai Rygoje jau pasirodė.